

Reikwijdte en detailniveau

PlanMER
voor de ruimtelijke
ontwikkeling
van Amsterdam

Notitie op weg naar de structuurvisie

Gemeente Amsterdam

Reikwijdte en detailniveau

PlanMER

voor de ruimtelijke

ontwikkeling

van Amsterdam

Notitie op weg naar de structuurvisie

April 2009

3	1	Inleiding
3	1.1	Aanleiding
3	1.2	Doel
3	1.3	Inhoudelijk planproces
4	1.4	Procedure plan-m.e.r.
4	1.5	Leeswijzer
5	2	Verkenning
5	2.1	Plan- en studiegebied en tijdshorizon
6	2.2	De opgaven
7	2.3	Naar de Pijlers
8	3	Ontwikkelingsrichting en alternatieven
8	3.1	Inleiding
8	3.2	Referentiesituatie
8	3.3	Alternatieven
9	3.4	Habitatrichtlijngebieden
9	4	Detailniveau en beoordelingskader
9	4.1	Uitgangspunten
10	4.2	Thema's en aspecten
12	4.3	Vervolg

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Amsterdam heeft de intentie om een structuurvisie uit te brengen. In de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro), sinds 1 juli 2008 van kracht, is de structuurvisie geïntroduceerd om ideeën voor de toekomst vorm te geven en een toetsingskader te bieden voor de meer concrete ruimtelijke plannen zoals het bestemmingsplan. De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van Amsterdam alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid (conform art.2.1. lid 1 van de Wro)

Bij het opstellen van de structuurvisie is een planMER¹ een verplicht onderdeel indien

- 1 die het kader vormt voor toekomstige project-m.e.r.-plichtige of project-m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteiten (conform de bijlagen C en D van het Besluit milieueffectrapportage 1994), en/of
- 2 activiteiten waarvoor een zogenaamde 'passende beoordeling' nodig is op grond van de Europese Habitatrichtlijn (in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998).

Beide voorwaarden zijn op de structuurvisie Amsterdam van toepassing. Het instrument plan-m.e.r. is bedoeld om het milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming, door milieueffecten vroegtijdig in de planvorming mee te nemen.

1.2 Doel

De notitie Reikwijdte en Detailniveau (RWDN) geeft aan welke ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden in het planMER worden behandeld en op welke wijze en met welk detailniveau de

(milieu)effecten van de verschillende mogelijkheden worden beschreven. Het doel van het planMER is dat de milieuaspecten adequaat worden meegewogen in een stadium wanneer nog fundamentele strategische keuzes kunnen worden gemaakt voor ontwikkelingsrichtingen en/of locaties voor activiteiten. Dit moet ertoe leiden dat niet in een laat stadium van ontwikkelingen de conclusie moet worden getrokken dat vanuit milieuoptiek het bevoegd gezag voor voldongen feiten wordt gesteld.

1.3 Inhoudelijk planproces

Op 22 april 2008 hebben B&W de startnotitie Proces Structuurvisie Amsterdam vastgesteld.

De aftrap voor het inhoudelijk planproces van de structuurvisie is gemaakt met de Vertrekpuntennotitie aangevuld met de atlas "Dit is Amsterdam" die in de zomer van 2008 zijn uitgebracht.

Met de Vertrekpuntennotitie als uitgangspunt zijn bijeenkomsten georganiseerd (per gebied aan de hand van de Amsterdamse lobbenstructuur en daarnaast voor enkele thema's) waarvoor stakeholders als maatschappelijke organisaties, stadsdelen, buurgemeenten, provincie, waterschappen en vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten en bedrijven zijn uitgenodigd om inbreng te leveren.

Op basis van de aldus opgehaalde informatie is de notitie De Pijlers voor de structuurvisie opgesteld. Die notitie is de uitkomst van de discussie over ruimtelijke opgaven en keuzevraagstukken en vormt de basis voor de op te stellen structuurvisie Amsterdam. Tussen het opstellen van de structuurvisie en het op te stellen planMER zal een wisselwerking plaatsvinden. Effectbepalingen zullen mogelijk tot bijstellingen in de structuurvisie leiden.

¹ Met de term planMER wordt het milieueffectrapport bedoeld, behorend bij een ruimtelijk plan, in dit geval de structuurvisie; met m.e.r. wordt de procedure van de milieueffectrapportage aangeduid.

1.4 Procedure plan-m.e.r.

De formele plan-m.e.r. procedure is gestart met de publicatie van de kennisgeving van de start van de structuurvisie en bijbehorende plan-m.e.r. op 29 oktober 2008.

Het eerste product dat gemaakt wordt is de notitie Reikwijdte en detailniveau planMER. Deze notitie is besproken met de relevante bestuursorganen. Het college van B&W van Amsterdam wordt gevraagd in te stemmen met de in deze notitie voorgestelde werkwijze.

De activiteiten die in de structuurvisie worden beschreven liggen deels in gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zoals deze is vastgelegd in de Nota Ruimte en het Streekplan Noord-Holland Zuid. Daarnaast bevat de structuurvisie een passende beoordeling aangezien er uitspraken in de structuurvisie worden gedaan over mogelijke activiteiten die liggen in of in de nabijheid van (onder andere) het Natura 2000-gebied IJmeer/Markermeer.

De gemeente Amsterdam heeft daarom op 17 februari 2009 de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer) schriftelijk verzocht om reeds vooraf aan het opstellen van het planMER advies te willen uitbrengen over de inhoud van het op te stellen planMER. De Cmer heeft op 3 maart 2009 het advies aan het bevoegd gezag gestuurd. Op 14 april 2009 wordt het advies van de Cmer, tezamen met deze notitie Reikwijdte en detailniveau en de notitie De Pijlers aan B&W voorgelegd.

Op basis van de notitie De Pijlers, de notitie Reikwijdte en detailniveau en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage worden de structuurvisie en het planMER in 2009 opgesteld.

In 2010 zullen de ontwerpstructuurvisie en het planMER ter visie worden gelegd. Tijdens de ter visielegging (voor de duur van zes weken) is het mogelijk om schriftelijk of mondeling op beide documenten te reageren. Ook zal de Commissie

voor de milieueffectrapportage in deze periode het wettelijk geregeld toetsingsadvies uitbrengen. Na de inspraak en het uitbrengen van het toetsingsadvies zal het bevoegd gezag, de gemeenteraad, de structuurvisie vaststellen waarbij het bevoegd gezag bij de besluitvorming rekening houdt met de milieugevolgen, de inspraakreacties en de adviezen. Tevens zal het bevoegd gezag motiveren hoe met het planMER rekening is gehouden en wat en wanneer geëvalueerd gaat worden.

1.5 Leeswijzer

Relatie notitie De Pijlers en notitie RWDN

In dit planproces kiezen we voor het uitbrengen van twee startdocumenten, namelijk de notitie De Pijlers en de notitie Reikwijdte en detailniveau. Achterliggende gedachte is, dat (in de startfase) duidelijk moet zijn hoe de beide in de wet onderscheiden processen en procedures van structuurvisie en plan-m.e.r. op elkaar aansluiten en met elkaar verweven zijn. Er wordt geen wettelijk besluit genomen. Daarom zijn beide processen en procedures vorm- en procedurevrij en niet vatbaar voor bezwaar en beroep. Voor de gemeente Amsterdam worden wel zelfbindende beleidsuitspraken gedaan en de participatiebepaling is van kracht.

De notitie De Pijlers is een tussendocument waarin de Vertrekpuntennotitie is uitgewerkt in een tiental heldere doelen en ambities, met daaraan gekoppelde mogelijke ruimtelijke maatregelen (de opties). De opties voor ingrepen en bijbehorende dilemma's per gebiedsontwikkeling vormen het 'fundament' voor deze notitie Reikwijdte en detailniveau. In deze notitie wordt verder aangegeven hoe te komen tot alternatieven en het beoordelingskader voor het planMER. Zodoende zijn deze twee notities inhoudelijk onlosmakelijk met elkaar verbonden. Daarbij is de notitie Reikwijdte en detailniveau het startdocument op basis waarvan het planMER wordt opgesteld. Geen van beide documenten is wettelijk verplicht, maar zij dienen om het bestuur te informeren en goedkeuring te vragen

om de geschetste ontwikkelingsvisies verder te mogen uitwerken en te beoordelen op (milieu) effecten.

Wat verder in deze notitie RWDN staat

In hoofdstuk twee wordt weergegeven hoe we het plan- en studiegebied definiëren en verkennen we in vogelvlucht het traject van 'vertrekpunten' naar 'pijlers'.

In hoofdstuk drie wordt uiteengezet hoe de opties voor ingrepen en bijbehorende dilemma's

per gebied uit de notitie De Pijlers kunnen worden 'vertaald' naar beoordeelbare alternatieven in het planMER. Beide hoofdstukken vinden hun basis in de notitie De Pijlers.

In hoofdstuk vier wordt toegewerkt naar een methode van (milieu)effectbeoordeling van de te onderscheiden alternatieven en wordt aangegeven hoe in het vervolg wordt omgegaan met leemten in kennis die optreden tijdens en na het opstellen en beoordelen van de ontwikkelingsrichtingen van de structuurvisie.

2 Verkenning

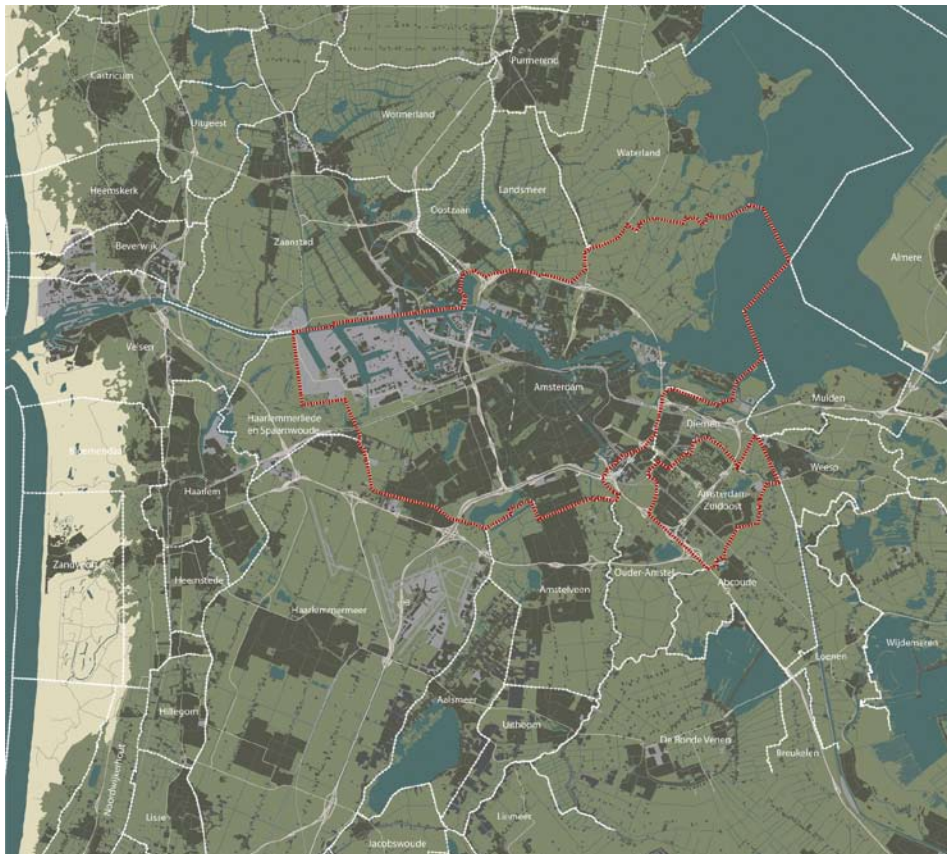
2.1 Plan- en studiegebied en tijdshorizon

Plan- en studiegebied

Het plangebied is het geografische plangebied waarvoor de structuurvisie geldt, dus de gemeentegrens van Amsterdam. In de structuurvisie

bekijken we het zogenoemde studiegebied ruimer, namelijk de Metropoolregio Amsterdam (zie figuur 1).

De thematische reikwijdte wordt bepaald door de mate waarin verwachte milieueffecten zich nog zichtbaar manifesteren; dit is per thema verschillend.

Figuur 1 Metropoolregio en grens van Amsterdam (rood)

Het gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid van partners in de regio wordt steeds sterker; stad en ommeland zien steeds duidelijker de meerwaarde van samenwerking.

Het 'Ontwikkelingsbeeld 2040 voor de Metropoolregio Amsterdam' is dan ook het vanzelfsprekende document dat de reikwijdte van de Amsterdamse structuurvisie definieert.

De 'Amsterdamse' opgave is een regionale geworden, en andersom. In de structuurvisie worden dus ingrepen benoemd die over de gemeentegrens heen strekken. Deze ingrepen kunnen alleen in samenwerking met de regio-partners worden uitgevoerd.

Dat betekent voor dit planMER dat er onder andere een relatie ligt met de structuurvisies Provincie Noord-Holland en Almere 2030+, die thans worden voorbereid.

Tijdshorizon

De fasering speelt in de structuurvisie een belangrijke rol. Hoe komen we op de 'stip op de horizon' in 2040 verdeeld over de periodes 2010-2020, 2020-2030 en 2030-2040?

Voor de eerste periode 2010-2020 wordt duidelijk gemaakt wat er in ieder geval gebeurt, ongeacht de structuurvisie. Daarnaast wordt voor deze periode in kaart gebracht welke nieuwe ontwikkelingen in deze periode worden voorzien. Ook wordt helder welke ruimtelijke verkenningen er in deze periode starten. Voor de periode 2020-2030 wordt, voortbordurend op de verkenningen van de eerste periode, een aantal ruimtelijke ontwikkelingen en verkenningen voorgesteld.

De laatste periode 2030-2040 is een visionaire doorkijk naar hoe we denken dat de stad er dan uit zal zien op basis van de ingeslagen ruimtelijke ontwikkelingen in de eerste twee stadia. Het moge duidelijk zijn dat hoe verder in de tijd we kijken hoe flexibeler de keuzes zijn.

2.2 De opgaven

In de structuurvisie wordt naadloos aangesloten op de leidende principes uit het 'Ontwikkelingsbeeld 2040 voor de Metropoolregio Amsterdam'.

Oók de kernstad profileert zich op *diversiteit* en *duurzaamheid*, en er worden dezelfde impulsen gehanteerd:

- verdere intensivering en transformatie van stedelijk gebied;
- een betere interne en externe bereikbaarheid door in te zetten op regionaal OV;
- het ontwikkelen van het metropolitane landschap;
- streven naar een duurzame en klimaatbestendige stad.

Vertrekpuntennotitie

In de Vertrekpuntennotitie voor de structuurvisie is de maatschappelijke betekenis geduid van de ruimtelijke opgave voor Amsterdam zélf. Het motto van de Vertrekpuntennotitie van de structuurvisie luidt: 'Mensen maken de metropool'. In die notitie worden de leidende condities genoemd die hiervoor nodig zijn. Amsterdam moet zijn: gastvrij, duurzaam, recreatief, ondernemend, dienstbaar en bereikbaar. De opgaven zijn vooral ingegeven door de ambitie om een kwaliteitsslag te maken, daar waar nodig ondersteund door een uitgekiend uitbreidingsprogramma. De kernstad van de metropool heeft niet eens zoveel nieuw beleid en nieuwe plannen, maar kan zich in belangrijke mate richten op het verbeteren van bestaand beleid en plannen.

De opgaven zijn in de Vertrekpuntennotitie bij de uitwerking van de leidende condities ondergebracht. In zowel de impulsen als de opgaven zijn impliciet al veel milieudoelen in brede zin besloten.

In de Vertrekpuntennotitie zijn de volgende (geclusterde) opgaven geformuleerd, waaruit in ieder geval reeds voor wat betreft de woningbouwambitie de m.e.r.-plicht blijkt:

- aanvullende locaties voor de bouw van 11.000 – 18.000 woningen teneinde de ambitie waar te maken om de voorraad tot 2030 met 70.000 te laten toenemen. Hoe verhoudt zich dat tot de eisen rond luchtkwaliteit, bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven? (opgave 50.000 woningen tussen

2010-2030 en de verkenning naar ruimte voor 70.000 woningen);

- zoeken naar locaties voor extra hotels;
- bij locatiekeuzes en inrichting bijdragen aan klimaatbestendigheid en de wateropgave, het verbeteren van de luchtkwaliteit en ruimte voor duurzame energie;
- ecologisch verbinden van de grotere groengebieden met elkaar;
- maximaal benutten van de ruimte binnen milieucontouren zowel rond de lucht- als zeehaven;
- uitbreiden hoogstedelijk woonmilieu en differentiatie woonmilieus;
- verdichtings- en transformatieopgave, maar ook ruimte voor productiemilieus en creatieve kenniseconomie;
- zoeken naar evenwicht tussen stedelijke kwaliteit en bereikbaarheid, benutten van bestaande infrastructuur en de samenhang tussen verschillende vervoerssystemen.

2.3 Naar 'De Pijlers'

De Vertrekpuntennotitie is verder uitgewerkt in de notitie De Pijlers. In die notitie geven we aan met welke ruimtelijke middelen de geschetste impulsen en leidende condities kunnen worden ondersteund en bevorderd.

De centrale ambitie om 'Amsterdam verder te ontwikkelen als kernstad van een internationaal concurrerende, duurzame, Europese Metropool' wordt vertaald naar een aantal ruimtelijke doelstellingen, de pijlers. Daarnaast noemen we opties en dilemma's die aan de orde zullen komen in het verdere ontwerpproces.

De grootste dilemma's die in 'de gesprekken met de stad' naar voren kwamen, zijn samengevat de volgende:

- De groei van stad en regio versus behoud en verbetering van bereikbaarheid.
- De bouw van woningen versus de aanwezigheid van milieucontouren en het anticiperen op klimaatverandering.

- De druk van de zoektocht naar woningbouwlocaties versus een gezonde mix aan bedrijfslocaties.
- De groei van het aantal mensen in de stad en de grotere druk op de groengebieden in en om de stad.

De 10 pijlers die de ambitie van de Metropool Amsterdam gaan ondersteunen zijn, samengevat:

- 1 Hoogstedelijke kern verder ontwikkelen
- 2 Breed palet aan woonmilieus
- 3 Regionaal OV-systeem als drager van ruimtelijke ontwikkelingen
- 4 Versterken samenhang openbare ruimte, groen en water
- 5 Gevarieerde bedrijvigheid, vooral kenniseconomie en innovatie
- 6 Stad met een luchthaven en slimme haven
- 7 Duurzaam, klimaatrobuust en waterbestendig
- 8 Sociaal duurzaam en ongedeeld
- 9 Groei toerisme faciliteren, vooral kwalitatief en spreiding
- 10 Olympische spelen 2028 voorbereiden

Elke pijler kent meerdere ruimtelijke opgaven die uiteindelijk uitmonden in keuzeopties voor ruimtelijke ingrepen. De keuzeopties per pijler zijn geclusterd in pakketten, die zijn gepresenteerd in:

- A drie ontwikkelingsrichtingen, te weten:
 - 1 de uitrol van het hoogstedelijk centrumgebied
 - 2 watergerelateerde ontwikkeling langs het IJ van IJmuiden tot Almere
 - 3 ontwikkelingen langs de zuidflank, van Schiphol tot het AMC;
- B thematisch: groen-blauwe scheggen en metropolitane landschappen;
- C vier kwadranten, logisch ingedeeld (analoog aan de discussie met 'stakeholders', de zogenoemde 'waartsen'bijeenkomsten).

Voor een opsomming van de opties voor ingrepen en bijbehorende dilemma's per gebied wordt verwezen naar de notitie De Pijlers.

3 Ontwikkelingsrichting en alternatieven

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet hoe de geschetste ontwikkelingsrichtingen uit de notitie De Pijlers zich verhouden tot reeds in gang gezette planvorming, ofwel hoe wordt bepaald welke ingrepen 'extra' zijn en aldus de m.e.r.-plicht bepalen van de op te stellen structuurvisie. De referentiesituatie is daarmee een belangrijke basis voor het beoordelen van nieuw beleid. Verder wordt aangegeven hoe de opties voor ingrepen en bijbehorende dilemma's per gebied uit de notitie De Pijlers kunnen worden 'vertaald' naar beoordeelbare alternatieven in het planMER.

3.2 Referentiesituatie

Het Programma Ruimtelijke Investerings (PRI) vormt de basis voor de referentiesituatie van dit planMER. Het PRI geeft een overzicht van ruimtelijke projecten in de Metropoolregio Amsterdam voor infrastructuur, woningbouw, kantoren, bedrijven, voorzieningen, openbare ruimte en groen. Op grond van een samenhangende regionale programmering van ruimtelijke projecten geeft het PRI beleidsprioriteiten aan voor het ruimtelijke programma van de centrale stad Amsterdam en de stadsdelen. Het PRI vormt daarmee voor Amsterdam een strategisch bestuurlijk kader voor het stellen van prioriteiten en de verdeling van stedelijke investeringsbijdragen voor grootstedelijke projecten en stadsdeelprojecten.

De referentiesituatie geeft aan welke ontwikkelingen in de periode 2010-2020 uitgevoerd worden op basis van staand (milieu)beleid en welke ontwikkelingen in deze periode worden voorzien, ongeacht de structuurvisie. Uit het PRI blijkt dat tot 2020 een groot deel van de ontwik-

kelingen al vastligt en tot uitvoering is gebracht. Infrastructuurprojecten zoals de uitbreiding of aanleg van nieuwe snelwegen zijn al in gang gezet en worden in deze periode voltooid. Locaties voor woningbouw, kantoren en bedrijven-terreinen zijn voor een groot deel al ingevuld. De referentiesituatie zal hier een duidelijk beeld weergeven.

3.3 Alternatieven

In de notitie De Pijlers is een aantal opties voor ingrepen en bijbehorende dilemma's per ontwikkelingszone/kwadrant omschreven. Naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage gebeurt het samenstellen van alternatieven op stedelijk niveau. Wel worden eerst per ontwikkelingszone kansrijke keuzepakketten samengesteld uit de opties (en dilemma's) die nader uitgewerkt worden in relatie tot ontwikkelingen die tegelijkertijd ook in andere delen van de stad plaats zullen vinden. Vanuit de keuzepakketten worden tijdens het opstellen van het planMER bijvoorbeeld drie geaggregeerde discriminerende planalternatieven ontwikkeld, elk gezien op doorwerking verdeeld over de periodes 2010-2020, 2020-2030 en 2030-2040.

Leidend is daarbij dat de alternatieven worden opgebouwd uit een logische combinatie van de keuzes voor de ontwikkelingszones. Per ontwikkelingszone worden bepaalde stedelijke identiteiten en het gewenste kwaliteitsniveau gedefinieerd als randvoorwaarden. De alternatieven moeten de bandbreedte aan mogelijke ingrepen en daarmee de mogelijke effecten binnen het plangebied Amsterdam laten zien. Daarnaast moeten de alternatieven voldoende zinvol onderscheidend zijn om een wezenlijk verschil in de optredende effecten in beeld te krijgen.

Het gaat dus om het opzoeken van extreme zwaartepunten in de mogelijke ontwikkelingen om de beoordeling daarvan scherp te stellen.

3.4 Habitatrichtlijngebieden

De Habitatrichtlijn schrijft voor dat voor plannen met een mogelijk effect op gebieden die deel uitmaken van Natura 2000 een 'Habitattoets' moet plaatsvinden. Voorlopig beperkt de Habitattoets zich in deze notitie tot het IJmeer/Markermeergebied. In dit Natura 2000 gebied zal een verbindingslijn tussen Amsterdam en Almere door het IJmeer onderwerp zijn van de zoektocht naar ruimtelijke ontwikkeling tussen

beide steden en gebruik van het IJmeer en haar oevers.

De inschatting van mogelijke effecten van de structuurvisie zijn nog zo onduidelijk dat andere gebieden niet aan te wijzen zijn. Wel signaleren we dat er in de mogelijke invloedssfeer van de structuurvisie Amsterdam nog een drietal Natura 2000-gebieden liggen. Deze zijn:

- IJperveld/varkensland/Twiske
- Wormer- en Jisperveld
- Naardermeer

We moeten ons beperken tot de uitspraak dat een voortoets zal plaatsvinden in het planMER, zodra de effecten van de planalternatieven daar aanleiding toe geven.

4 Detailniveau en beoordelingskader

4.1 Uitgangspunten

In het planMER worden de geaggregeerde alternatieven op een brede set aan criteria beoordeeld en vergeleken met de referentiesituatie. Gezien het abstractieniveau is ervoor gekozen om doelen en effecten op het niveau van relevante thema's te beoordelen. De uitwerking in thema's is toegesneden op onderwerpen die aan de orde komen in de structuurvisie en die zijn afgeleid van bestaand beleid en die als nieuwe opgave worden geformuleerd in de structuurvisie.

In eerste instantie wordt getoetst op doelbereik. In hoeverre voldoen de alternatieven aan de doelstellingen en ambities die door Amsterdam en de Metropoolregiopartners zijn geformuleerd?

Het ontwikkelingsbeeld Metropoolregio Amsterdam 2040 beschrijft de volgende afspraken tussen de metropoolregiopartners:

Amsterdam ontwikkelt zich tot de kernstad van een internationaal concurrerende, duurzame, Europese metropool. Hiermee sluit de stad naadloos aan op het Ontwikkelingsbeeld Metropoolregio Amsterdam 2040. Ook de kernstad profileert zich op diversiteit en duurzaamheid, de leidende principes uit het Ontwikkelingsbeeld. Vanuit een gedeelde zorg met de metropoolregiopartners zijn vier cruciale inspanningen geformuleerd die op de schaal van de regio geleverd moeten worden:

- verdere intensivering en transformatie van het verstedelijk gebied;
- een betere interne en externe bereikbaarheid van de regio door in te zetten op regionaal openbaar vervoer;
- het ontwikkelen van het metropolitane landschap;
- het streven naar een duurzame en klimaatbestendige stad.

Het zoeken naar beoordelingsthema's en aspecten is een 'vertaling' van de twee leidende principes 'duurzaamheid' en 'diversiteit' uit de Vertrekpuntennotitie. Als basis dient de indeling van duurzame ontwikkeling volgens de definitie van de Commissie Brundtland:

*'Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.'*²

('Een duurzame ontwikkeling komt tegemoet aan de behoeften van de huidige generatie zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te beperken.')

De uitdaging voor het planMER is om in beeld te brengen in hoeverre de alternatieven aan de doelstellingen (pijlers) voldoen. De gemeente Amsterdam neemt daarmee zijn verantwoordelijkheid en houdt rekening met de behoeften van de huidige en de toekomstige generaties. Met name in de initiatieffase van plannen en projecten liggen kansen om te komen tot slimme en toekomstbestendige, dus duurzame oplossingen. Hier gaat het om het brede scala van 'people', 'planet' en 'prosperity'. Plannen moeten een duidelijke meerwaarde hebben voor mens, milieu en economische ontwikkeling. We maken dan ook een duidelijk onderscheid tussen *sociaal duurzaam* (geënt op 'people' en 'prosperity') en *fysiek duurzaam* ('planet').

Daarom is het van belang dat al in dit stadium en op het planniveau keuzes worden gemaakt voor in de metropoolregio Amsterdam kansrijke (duurzaamheids)thema's in de mogelijke ontwikkelingsrichtingen. Zodoende is de doorwerking van (ruimtelijk vertaalde) duurzaamheidsaspecten in van de structuurvisie afgeleide plannen al geborgd.

Mede op basis van de toetsing in het planMER kunnen in een iteratief proces keuzes worden gemaakt die leiden tot de uiteindelijke gewenste ontwikkelingsvisie.

4.2 Thema's en aspecten

Bij de analyse van effecten in het planMER gaat het om de beoordeling van verschillende thema's. Per thema zijn aspecten benoemd die we onderscheidend achten voor dat thema. In het planMER worden de alternatieven per pijler vergeleken met de referentiesituatie. Daarvoor worden voor elke pijler de belangrijkste (lees: onderscheidende) thema's/aspecten geselecteerd. Op basis daarvan worden de effecten bepaald.

De effectenbeoordeling brengt in kaart wat de mogelijke gevolgen zijn als de alternatieven verder ontwikkeld worden. Voor een aantal thema's/aspecten gelden criteria vanuit beleidsdoelstellingen en vanuit bestuurlijke afspraken. Bij de beoordeling gaat het niet zozeer om de precieze omvang van de effecten, maar om de aard van de mogelijke effecten en de vraag in welke deelgebieden deze kunnen optreden. De beschrijving van de effecten zal vooral kwalitatief van aard zijn op basis van de best beschikbare informatie en kennis (deskundigenoordeel). Waar mogelijk en zinvol zal gewerkt worden met kwantitatieve gegevens. Dit is echter afhankelijk van de beschikbaarheid van data en modellen.

Uit de beoordeling zal blijken in hoeverre de alternatieven aan de pijlers (doelstellingen) voldoen en welke alternatieven op thema's en aspecten goed scoren; al dan niet volgtijdelijk 2020-2030-2040. Uiteindelijk wordt zo toegewerkt naar de 'gewenste situatie', ofwel de nieuwe structuurvisie Amsterdam.

² Het Brundtland-rapport is de naam waaronder het rapport *Our common future* uit 1987 bekend is geworden. Het rapport is geschreven door de World Commission on Environment and Development (WCED) van de Verenigde Naties. De belangrijkste conclusie van het rapport was dat de belangrijkste mondiale milieuproblemen het gevolg zijn van de armoede in het ene deel van de wereld, en de niet-duurzame consumptie en productie van het andere deel van de wereld. Het rapport riep voor het eerst op tot duurzame ontwikkeling.

Het beoordelingskader zal tijdens het opstellen van het planMER nader worden uitgewerkt, zodat in het eindrapport de relevant gebleken effecten kunnen worden weergegeven. De volgende thema's en aspecten worden van belang geacht met voorbeelden van mogelijke beoordelingscriteria:

- **Natuur**
 - Ecologie: biodiversiteit, verstoring, versnippering
- **Landschap, cultuurhistorie en archeologie**
 - Landschap: samenhang structuur, openheid
 - Cultuurhistorie: effect op visueel ruimtelijke kenmerken (bv. Stelling van Amsterdam)
- **Klimaatbestendig (fysiek duurzaam)**
 - Energie en CO²: mate van energiebesparing en duurzame opwekking
 - Water: overlast en overstromingsrisico, waterkwaliteit
- **Kwaliteit van de leefomgeving (sociaal duurzaam)**
 - Woon- en leefmilieu: diversiteit woonmilieu (identiteit), barrièrewerking (verstoring relaties), nabijheid groen en recreatie
 - Leefbaarheid: geluidhinder, luchtkwaliteit en externe veiligheid
- **Ruimtelijke economie**
 - Bedrijventerreinen: aanbod en diversiteit werkgebieden
 - Duurzaam ruimtegebruik: bouwen bij knooppunten OV
- **Mobiliteit en bereikbaarheid**
 - Infrastructuur: ruimtebeslag en kwaliteit
 - Personenvervoer: afwikkelingscapaciteit, modal split
 - Goederenvervoer: bereikbaarheid economische gebieden

Natuur

Binnen het thema natuur wordt met name naar het aspect ecologie gekeken. Mogelijke beoordelingscriteria zijn de invloed op biodiversiteit en vernietiging en verstoring van het leefgebied van

beschermde planten en dieren binnen het studiegebied. Bijzondere aandacht gaat uit naar Natura 2000-, EHS- en Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, zoals het IJmeer-/Markermeergebied.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschappelijke structuren zijn voor een gebied van cruciaal belang. Het landschap is de drager van functies en kwaliteiten die enorm belangrijk zijn voor het succes van de metropoolregio Amsterdam. Het gaat hier om de mate van samenhang van groen-blauwe structuren, openheid van het landschap, maar ook om de invloed op cultuurhistorische en archeologie waarden in het studiegebied, zoals de Stelling van Amsterdam.

Klimaatbestendig

Het veranderende klimaat vraagt om een aanpak en beoordeling van de aspecten gerelateerd aan de onderwerpen energie, CO₂ en water. Op dit schaalniveau wordt beoordeeld hoe de alternatieven zich verhouden ten opzichte van energiebesparing, mogelijkheden voor duurzame energieopwekking en de potentie voor CO₂-reductie. Op het gebied van water wordt beoordeeld in hoeverre de waterveiligheid kan worden gewaarborgd en wat de effecten zijn van de invulling van de waterbergingsopgave voor het studiegebied. Ook kunnen ontwikkelingen van invloed zijn op de waterkwaliteit.

Kwaliteit van leefomgeving

Binnen het aspect woon- en leefmilieu gaat het met name om een kwalitatieve beoordeling van identiteit, belevingswaarde van stad en omland, maar ook om barrièrewerking en functiemenging.

Binnen het aspect leefbaarheid zullen de effecten op de gezondheid, met name luchtkwaliteit, geluidsbelasting en externe veiligheid worden behandeld.

Ruimtelijke economie

Binnen het thema ruimtelijke economie wordt getoetst in hoeverre de alternatieven potenties bieden voor ruimtelijk economische ontwikkelingen. Te denken valt aan duurzaam ruimtegebruik, het

aanbod en diversiteit van bedrijventerreinen, ruimte voor de kennis- en de vrije tijds-economie.

Mobiliteit en bereikbaarheid

De ontwikkelingen in de metropoolregio Amsterdam zullen leiden tot aanpassingen in de verkeersstructuur. Binnen het planMER worden de alternatieven beoordeeld op de effecten op de infrastructuur zoals ruimtebeslag en de kwaliteit en verknoping van verkeersnetwerken. Daarnaast wordt gekeken naar de invloed op bereikbaarheid van personen- en goederenvervoer op de verschillende modaliteiten.

4.3 Vervolg

De structuurvisie bevat de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling tot 2040. Het abstractieniveau van het planMER wordt hierop afgestemd. Voor het planMER wordt gebruik gemaakt van beschikbare gegevens en onderzoeken.

Met de (beschikbare) kennis van nu wordt dus gekeken naar hetgeen over 10, 20 en 30 jaar gaat gebeuren en de effecten die dan optreden. Het behoeft nauwelijks betoog, dat vooral de

voorspellingen over de realiteit na 30 jaar een hoog visionair karakter hebben. Tevens zullen het maatschappelijke en politieke belang van de thema's en aspecten die in het planMER worden beschouwd aan verandering onderhevig zijn. Sommige thema's/ aspecten zullen aan belang winnen, anderen juist niet. Ook zullen thema's/ aspecten worden toegevoegd of mogelijk afvallen.

In het planMER zal een strategie worden uitgewerkt van monitoring, evaluatie en bijstelling van thema's/ aspecten die recht doet aan de dynamiek van de toekomstige ontwikkelingen. Hierbij wordt uiteraard zoveel mogelijk aangesloten bij hetgeen reeds binnen Amsterdam voorhanden is. Ook zal aandacht worden besteed aan de borging binnen de Amsterdamse organisatie.

Voor de verder in de periode van de structuurvisie op te stellen plan- en projectMER-en worden (onderzoeks)opgaven geformuleerd, afgestemd op het lagere abstractieniveau van die plannen en besluiten, die invulling moeten geven aan de leemten in de (huidige) kennis.

Colofon

De notitie Reikwijdte en Detailniveau is, i.s.m. de projectgroep structuurvisie, opgesteld door de Werkgroep PlanMER:
Ruud van Doorn, Maja van der Voet-Kurbatsch, Peter Zwart (Ingenieursbureau Amsterdam) en Gerard Willemsen (Dienst Ruimtelijke Ordening, projectleider PlanMER)